

*Dr Bożena Sowa*

Zakład Finansów  
Uniwersytet Rzeszowski

## **Działalność Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości na rzecz rozwoju regionu w latach 2004–2007 ze szczególnym uwzględnieniem Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP)**

### **WPROWADZENIE**

Jedną z ważniejszych korzyści członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest możliwość otrzymywania pomocy z funduszy unijnych – jest to niezwykle istotny wkład w rozwój polskiej gospodarki. Za najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy unijnej uznaje się polskich przedsiębiorców; otrzymanie pomocy w postaci bezzwrotnej dotacji, jest dla nich niepowtarzalną szansą na inwestycje i rozwój, jaki byłby dla nich niedostępny bez zewnętrznych środków, a możliwość korzystania z nich daje ogromne perspektywy dotyczące ich rozwoju, poprawy innowacyjności, czy konkurencyjności.

PARP jest instytucją odpowiedzialną za podział oraz wykorzystanie środków z funduszy unijnych. Realizuje ona szereg programów pomocowych, w tym także udziela dotacji, przeznaczonych zarówno na inicjatywy wspierające rozwój mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości, jak i bezpośrednio dla przedsiębiorców. Większość pomocy przyznawanej przez PARP to pomoc dla sektora MMSP przeznaczona na dofinansowanie innowacyjnych inwestycji, usług szkoleniowych, doradczych i informacyjnych [Strojny, 2006, s. 239].

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości jako instytucji, która bierze czynny udział w realizacji programów rozwoju gospodarki, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorstw jako kluczowego elementu rozwoju gospodarczego kraju ze szczególnym uwzględnieniem Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP).

Wraz z wejściem do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r., Polska stała się odbiorcą pomocy oferowanej w ramach wspólnotowej polityki regionalnej. W pełni korzysta z dostępnej pomocy na takich samych zasadach, jak pozostałe państwa członkowskie [<http://www.parp.gov.pl/index/index/397>].

## SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW (SPO WKP) – ANALIZA EFEKTÓW WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW

Dla rozwoju przedsiębiorstw (zwłaszcza sektora MMSP) podstawowe znaczenie z zakresu pomocy z funduszy strukturalnych mają działania SPO WKP. W ramach tego programu wdrażane są działania stanowiące pomoc dla MMSP, zarówno w ramach realizacji programów rządowych, jak i programów Phare. Ponadto realizowane są działania, które stanowią nową ofertę form pomocy dla przedsiębiorstw [Strojny, 2008, s. 906–908].

Podejmowane w ramach SPO WKP działania skierowane do przedsiębiorstw są uzupełniane działaniami wynikającymi z SPO RZL. Działania realizowane w ramach tych dwóch programów mają charakter horyzontalny i ponadregionalny. Są realizowane na terytorium całego kraju.

*Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004–2006*, realizował ós rozwoju *Narodowego Planu Rozwoju*, jaką było wpieranie konkurencyjności przedsiębiorstw. Dokument ten określał cele, priorytety i działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności ze szczególnym uwzględnieniem sektora MMSP przy wykorzystaniu zasobów sfery naukowo-badawczej oraz korzyści związanych ze stosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii informacyjnych oraz technologii wspierających ochronę środowiska [*Sektorowy Program...*, 2003, s. 7].

Wsparcie udzielane w ramach SPO WKP miało charakter horyzontalny i było skierowane do wszystkich podmiotów, które spełniały warunki określone w *Programie Uzupełniającym*. Jednak, ze względu na realizowane cele polityki strukturalnej, preferowane były działania podejmowane tylko w pewnych wyodrębnionych sektorach.

Środki finansowe przeznaczone na realizację celów SPO WKP zostały uruchomione z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Wysokość przewidywanego wkładu z EFRR wynosiła 1251,1 mln euro, a szacowane dofinansowanie krajowych środków publicznych wynosiło 388,5 mln euro oraz 51,8 mln euro z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Działania oraz zasady wdrażania SPO WKP były zgodne z rozporządzeniem nr 1260/1999/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającym przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych (Dz. Urz. WE L 161, z 26.06.1999 r.), zwanym dalej „rozporządzeniem 1260/1999”, oraz rozporządzeniem nr 1783/1999/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. WE L 213, z 13.08.1999 r.), a także unijnymi regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej [Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program...*, lata 2004–2006, s. 5].

Celem SPO WKP była poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw, działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego (JRE). SPO WKP wskazywało następujące priorytety:

- rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
- bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

Celem pierwszego priorytetu było ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach otwartego rynku dzięki wsparciu, które zostało udzielone przez instytucję otoczenia biznesu. Natomiast działania drugiego priorytetu miały na celu zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji poprawiających poziom technologiczny i/lub organizacyjny przedsiębiorstw, także w zakresie ochrony środowiska oraz zapewnienie wysokiej jakości usług doradczych dla przedsiębiorstw [Tokaj-Krzewska i inni, 2003, s. 83].

Takie zdefiniowanie priorytetów SPO WKP oznacza, że wsparcie zostało skoncentrowane i skierowane do dwóch typów odbiorców ostatecznych – beneficjentów [Skrzypek, 2004, s. 23]:

- instytucji otoczenia biznesu,
- przedsiębiorstw zarejestrowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Dodatkowo realizowana była „pomoc techniczna” o charakterze pomocniczym w stosunku powyższych. Celem jej było zapewnienie wsparcia dla procesu wdrażania programu oraz dla efektywnego wykorzystania finansowego wkładu Wspólnoty i środków krajowych.

**Tabela 1. Wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów SPO WKP**

| Wskaźniki oddziaływania                                                                                       | Częstotliwość pomiaru wskaźnika | Wartość bazowa wskaźnika (rok 2001) | Wartość szacowana wskaźnika (rok 2008) |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------|
| Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (powyżej 49 pracujących) w całości ich nakładów inwestycyjnych | corocznie                       | 9,5%                                | 12%                                    |
| Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w liczbie przedsiębiorstw ogółem                                        | co 3 lata                       | 16,9% (1998–2000)                   | 17,5%                                  |
| Udział MMSP w eksporcie ogółem w %                                                                            | corocznie                       | 46,1%                               | 48%                                    |
| Udział przedsiębiorstw w nakładach na badania i rozwój                                                        | corocznie                       | 24,3%                               | 35%                                    |
| Liczba utworzonych nowych miejsc pracy wskutek działań SPO WKP                                                | corocznie                       | 0                                   | 25 130                                 |

Źródło: Załącznik do rozporządzenia Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004–2006.

Celem Priorytetu pierwszego *Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu* było ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach JRE przez wspieranie instytucji otoczenia biznesu dostarczających usługi dla przedsiębiorstw.

Celami częściowymi tego Priorytetu było m.in. [Antoniuk, 2007, s. 30–31]:

- pobudzenie przedsiębiorczości i działalności innowacyjnej poprzez dostęp do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu,
- przygotowanie nowoczesnej infrastruktury dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie powiązań między sektorem B+R a przedsiębiorstwami,
- zwiększanie dostępu i zakresu korzystania z usług publicznych *on-line*.

Spodziewane rezultaty realizacji Priorytetu stanowiło [Sektorowy Program..., s. 28] m.in.:

- zwiększenie liczby instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorców oraz poprawa jakości tych usług,
- wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu poprzez zwiększenie współpracy sieciowej,
- wzrost liczby przedsiębiorców korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu,
- stworzenie równomiernie rozmieszczonej na terenie Polski sieci funduszy poręczeń kredytowych i funduszy mikropożyczkowych,
- zwiększenie liczby nowo utworzonych firm opartych na zaawansowanych technologiach,
- wzrost poziomu inwestycji przedsiębiorstw,
- wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i sektorem naukowo-badawczym,
- wzrost liczby innowacyjnych przedsiębiorstw.

**Tabela 2. Efekty Priorytetu 1 SPO WKP**

| Wskaźniki oddziaływania                                                                                | Częstotliwość pomiaru wskaźnika | Wartość bazowa wskaźnika (rok 2001) | Wartość szacowana wskaźnika (rok 2008) |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------|
| 1                                                                                                      | 2                               | 3                                   | 4                                      |
| Wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług dostarczanych przez instytucje wspierania biznesu | corocznie                       | 0                                   | 30%                                    |
| Wartość kredytów inwestycyjnych poręczonych przez fundusze poręczeniowe                                | corocznie                       | 0                                   | 150 mln euro                           |
| Wartość inwestycji wspartych przez fundusze mikropożyczkowe                                            | corocznie                       | 0                                   | 150 mln euro                           |

| 1                                                                                                                                                                     | 2         | 3     | 4    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|------|
| Liczba stworzonych miejsc pracy w przedsiębiorstwach działających w parkach przemysłowych                                                                             | corocznie | 0     | 1800 |
| Liczba stworzonych miejsc pracy w parkach naukowo-technologicznych                                                                                                    | corocznie | 0     | 600  |
| Liczba działających nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na zaawansowanych technologiach, które otrzymały wsparcie w ramach SPO WKP w formie kapitału założkowego | corocznie | 0     | 30   |
| Liczba MMSP zaangażowanych w innowacyjną współpracę                                                                                                                   | corocznie | 0     | 755  |
| Udział podstawowych usług publicznych dostępnych przez Internet                                                                                                       | corocznie | 18,6% | 57%  |

### Wskaźniki dodatkowe

|                                                                                                        |           |                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------------|-----|
| Nakłady na B+R jako udział w nakładach na działalność innowacyjną w przemyśle (powyżej 49 pracowników) | corocznie | 10,2%          | 15% |
| Nakłady na B+R jako udział w nakładach innowacyjnych w sektorze usług rynkowych                        | corocznie | 4,5%<br>(1999) | 12% |

Źródło: Załącznik do rozporządzenia: Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004–2006.

Priorytet 1 został wdrożony przez realizację pięciu działań:

- 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw,
- 1.2. Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw,
- 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm,
- 1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką,
- 1.5. Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line.

Celem działania 1.1 Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw, jest poprawa dostępu przedsiębiorców do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu.

W analizowanym okresie działanie wdrożone zostało m.in. poprzez [<http://www.fundusze-strukturalne.pl/jaki-fundusz/spo-wkp-11.html>]:

- poprawę oferty instytucji i sieci instytucji świadczących usługi na rzecz przedsiębiorstw,
- wspieranie powstawania krajowych i regionalnych sieci instytucji wsparcia biznesu,

- wsparcie działań prowadzonych we współpracy z zagranicznymi sieciami instytucji wsparcia biznesu,
- promocję sieci i instytucji (opracowanie i utrzymanie stron internetowych, przygotowanie, wydawanie i dystrybucję materiałów promocyjnych, organizowanie konferencji i seminariów informatycznych),
- budowę i/lub rozwój baz danych w zakresie najlepszych dostępnych technik (BAT).

Ostatecznymi Odbiorcami (beneficjentami) udzielanego wsparcia były instytucje otoczenia biznesu i sieci tych instytucji. Wsparcie w ramach tego działania adresowane było do wszystkich instytucji wspierających przedsiębiorstwa niezależnie w jakim sektorze gospodarki świadczyły usługi.

Działanie 1.1 nie zawierało elementów pomocy publicznej; mogło być finansowane do 100% ze środków publicznych, przy czym maksymalne dofinansowanie ze środków EFRR wyniosło 75% całkowitych wydatków kwalifikujących się projektu, zaś maksymalne dofinansowanie ze środków publicznych krajowych wyniosło 25% [Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program...*, s. 67–68].

Celem działania 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw, było ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

W ramach działania realizowane były następujące poddziałania:

- 1.2.1. Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych [mikropożyczka, to pożyczka o wartości do 25 tys. euro],
- 1.2.2. Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych,
- 1.2.3. Wspieranie powstawania funduszy kapitału załączkowego typu *seed capital*.

Działanie 1.2 stanowiło kontynuację programu dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeń kredytowych, realizowanego przez PARP, która została wskazana jako Beneficjent Końcowy (instytucja wdrażająca) dla działania 1.2. Ostatecznymi Odbiorcami (beneficjentami) działania były fundusze mikropożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych oraz fundusze kapitału załączkowego.

Wsparcie przekazywane przez fundusze na rzecz przedsiębiorców mogło zawierać elementy pomocy publicznej. W takiej sytuacji udzielana pomoc przekazywana była zgodnie z zasadami prawa wspólnotowego oraz na podstawie notyfikowanego do Komisji Europejskiej i zatwierdzonego przez nią programu pomocowego [Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program...*, s. 69].

Celem działania 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm, było polepszenie przedsiębiorstwom warunków prowadzenia działalności gospodarczej w postaci stworzenia infrastruktury technicznej i doradztwa w zakresie zarządzania.

Dla osiągnięcia celu działania realizowane były m.in. następujące przedsięwzięcia [Skrzypek, 2005, s. 71]:

- przygotowywanie studiów wykonalności, biznes planów oraz ocen oddziaływania na środowisko dla parków przemysłowych, parków naukowo-techno-

logicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym przedsiębiorczości akademickiej),

- realizacja projektów inwestycyjnych związanych z powstawaniem i rozwojem parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych (w tym przedsiębiorczości akademickiej),
- realizacja usług doradczych dla instytucji zarządzających parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi (w tym przedsiębiorczości akademickiej).

Ostatecznymi Odbiorcami były podmioty zarządzające parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi, np. agencje rozwoju regionalnego, fundacje, stowarzyszenia lub inne podmioty prawne z udziałem w szczególności samorządów regionalnych i lokalnych, przedsiębiorców i innych podmiotów.

W związku z tym, iż inwestycje infrastrukturalne oraz wsparcie doradcze realizowane w ramach działania 1.3 nie były przeznaczone dla określonego przedsiębiorcy, ich finansowanie nie podlegało zasadom pomocy publicznej. Mogły one być wspierane do 100% wydatków kwalifikowanych ze środków publicznych, przy czym maksymalna wysokość pomocy EFRR wynosiła do 75% wydatków kwalifikowanych projektu, zaś z krajowych środków publicznych, w tym jednostek samorządu terytorialnego – do 25%. W przypadku przedsiębiorców działających na terenie parków i inkubatorów technologicznych mogła być udzielona pomoc publiczna. Wówczas wsparcie było udzielane zgodnie z zasadą *de minimis* [Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program...*, s. 70–71].

Celem działania 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową, a gospodarką, była poprawa konkurencyjności gospodarki poprzez podnoszenie poziomu innowacyjności, w tym zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji.

Działanie było realizowane między innymi poprzez [Skrzypek, 2005, s. 72]:

- projekty badawcze i prace rozwojowe: badania przemysłowe i badania przedkonkurencyjne prowadzone przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw samodzielnie lub we współpracy z instytucjami naukowo-badawczymi,
- projekty inwestycyjne związane z budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi przedsiębiorstwom,
- projekty inwestycyjne związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów Centrów Zaawansowanych Technologii (CZT) i Centrów Doskonałości działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki,
- projekty badawcze przeprowadzane przez CZT,
- projekty badawcze w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (*foresight*).

Beneficjentem Końcowym (instytucją wdrażającą) działania 1.4 był minister właściwy ds. nauki. Ostatecznymi Odbiorcami (beneficjentami) były przedsiębiorstwa, instytucje sfery B+R i inne instytucje wspierające przedsiębiorczość oraz innowacyjność.

Projekty badawcze i projekty inwestycyjne, dla których nie stosuje się przepisów dotyczących pomocy publicznej były wspierane do poziomu 100% ze środków publicznych, przy czym wysokość wskaźnika pomocy z EFRR wynosiła maksymalnie 75% wydatków kwalifikowanych projektu, natomiast wskaźnik dofinansowania z krajowych środków publicznych wyniósł maksymalnie 25% tych wydatków [Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program...*, s. 72].

Celem działania 1.5 Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line, była poprawa warunków funkcjonowania gospodarki poprzez zwiększenie i poprawę jakości usług świadczonych on-line przez instytucje sektora publicznego na rzecz przedsiębiorstw z wykorzystaniem nowoczesnych technologii teleinformatycznych [Kaliszuk, Tarnawa, 2004, s. 76].

Wsparcie miało postać zwrotu wydatków poniesionych przez instytucje państwowe z tytułu wdrażania projektów z obszaru wdrażania, upowszechnienia i wykorzystania centralnej platformy elektronicznej udostępnianej za pośrednictwem Internetu w realizacji zadań publicznych i zarządzania państwem, integracji referencyjnych rejestrów osób i firm, gwarancji bezpieczeństwa informacji dostarczanej przez firmy i obywateli do instytucji administracji publicznej.

Ostatecznymi Odbiorcami (beneficjentami) działania były instytucje administracji rządowej.

Działanie to nie zawierało elementów pomocy publicznej. Było finansowane do 100% ze środków publicznych, przy czym maksymalne dofinansowanie ze środków EFRR wyniosło 75% całkowitych wydatków kwalifikujących się projektu, zaś maksymalne dofinansowanie ze środków publicznych krajowych wyniosło 25% [Kaliszuk, Tarnawa, 2004, s. 76].

Drugim priorytetem SPO WKP było bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw. Jego cel stanowiło zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji poprawiających ich poziom technologiczny i organizacyjny, jak również inwestycji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP), ochrony środowiska oraz dostarczenie wysokiej jakości usług doradczych. Częstkowe cele Priorytetu były następujące:

- zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach,
- poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje w wiedzę,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw,
- dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawodawstwa unijnego [Antoniuk, 2007, s. 31].

**Tabela 2. Efekty Priorytetu 2 SPO WKP**

| Wskaźniki oddziaływania                                                                                                       | Częstotliwość pomiaru wskaźnika                | Wartość bazowa wskaźnika (rok 2001) | Wartość szacowana wskaźnika (rok 2008) |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------|
| Liczba nowo powstałych miejsc pracy                                                                                           | corocznie                                      | 0                                   | 18 600                                 |
| Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO WKP, które wprowadziły nowe produkty na rynek                                   | corocznie                                      | 0                                   | 5 000                                  |
| Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO WKP            | badanie cykliczne obejmujące okresy trzyletnie | 0                                   | 80%                                    |
| Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług wśród przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie w ramach SPO WKP       | badanie cykliczne obejmujące okresy trzyletnie | 0                                   | 80%                                    |
| Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach SPO WKP, które podpisały porozumienia importowe/eksportowe.                         | corocznie                                      | 0                                   | 2250                                   |
| Liczba przedsiębiorstw opartych na zaawansowanych technologiach, które powstały w wyniku wsparcia doradczego w ramach SPO WKP | monitoring bieżący                             | 0                                   | 200                                    |

**Wskaźniki dodatkowe**

|                                                                                                         |                                                |                      |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------|-------|
| Udział wartości sprzedaży nowych lub zmodernizowanych wyrobów w wartości sprzedanych ogółem             | corocznie                                      | 18,0%                | 21,0% |
| Odsetek firm innowacyjnych w przemyśle                                                                  | badanie cykliczne obejmujące okresy trzyletnie | 16,9%<br>(1998–2000) | 17,5% |
| Liczba instalacji, dla których wydano pozwolenia zintegrowane                                           | corocznie                                      | 12<br>(2003)         | 900   |
| Wydatki na działalność innowacyjną w przemyśle (firmy powyżej 49 pracowników) w wydatkach na inwestycje | corocznie                                      | 9,5%                 | 12%   |
| Odsetek firm innowacyjnych w sektorze usług                                                             | badanie cykliczne obejmujące okresy trzyletnie | 16,0%<br>(1997–1999) | 20%   |
| Udział inwestycji w PKB                                                                                 | corocznie                                      | 16,2%                | 22%   |
| Przeciętna liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach sektora MSP                                        | corocznie                                      | 3,3                  | 4,5   |

Źródło: Załącznik do rozporządzenia: Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004–2006.

Częstkowe cele Priorytetu 2 miały być osiągnięte poprzez realizację czterech celów [Antoniuk, 2007, s. 31].

- 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo,
- 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw,
- 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje,
- 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

Celem działania 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo było zwiększenie konkurencyjności polskich MMSP prowadzących działalność gospodarczą na terenie Polski poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej.

Beneficjentem Końcowym (instytucją wdrażającą) działanie 2.1 była PARP we współpracy z RIF. Dla zapewnienia komplementarności wsparcia w ramach ZPORR wspierane były mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 10 pracowników, nie istniejące na rynku dłużej niż 3 lata, z wyłączeniem nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na zaawansowanych technologiach. Ostatnimi Odbiorcami (beneficjentami) działania 2.1 były – działające już MMSP, wliczając mikroprzedsiębiorstwa istniejące ponad 3 lata albo mikroprzedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach o znaczącym potencjale rynkowym [Sektorowy Program..., s. 38].

W ramach działania była udzielana pomoc publiczna. Maksymalna wysokość wsparcia udzielonego w ramach działania wynosiła 50% wydatków kwalifikowanych projektu (w oparciu o wyłączenie blokowe – (*block exemption*) – na doradztwo dla firm z sektora MMSP innych niż nowo utworzone oparte na zaawansowanych technologiach). W przypadku projektów doradztwa dla nowo powstających firm opartych na zaawansowanych technologiach spełniających kryteria zapisane w Uzupełnieniu SPO WKP wsparcie mogło wynieść do 100% kwalifikujących się wydatków projektu – w oparciu o zasadę *de minimis* [Załącznik do rozporządzenia: Sektorowy Program..., s. 80].

Celem drugiego działania, Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw, w ramach którego zostały wydzielone dwa poddziałania było:

- wsparcie realizacji projektów inwestycyjnych (poddziałanie 2.2.1),
- internacjonalizacji przedsiębiorstw (poddziałanie 2.2.2).

Maksymalna wysokość pomocy publicznej w poddziałaniu 2.2.1 zależy od intensywności pomocy w danym regionie, zgodnie z obowiązującą w dniu udzielenia wsparcia mapą pomocy regionalnej przyjętej dla Polski. Wynosiła ona ok. 680 mln zł [Burnat-Mikor i inni, 2007, s. 24]. Natomiast w poddziałaniu

2.2.2. maksymalna wielkość wsparcia wyniosła 50% całości wydatków kwalifikowanych projektu.

Celem działania 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje było zwiększenie konkurencyjności MMSP prowadzących działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej i technologicznej.

Realizacja działania była związana z udzielaniem pomocy publicznej, zgodnie ze szczegółowymi założeniami programu pomocowego notyfikowanego do Komisji Europejskiej lub zgodnie z postanowieniami przejrzystego programu regionalnej pomocy inwestycyjnej, niewymagającego notyfikacji Komisji Europejskiej, zgodnie z rozporządzeniem 1628/2006. Maksymalny poziom pomocy publicznej zależał od podstawy prawnej, w oparciu o którą udzielona jest pomoc regionalna lub horyzontalna, zgodnie z programem pomocowym.

## ZAKOŃCZENIE

Można stwierdzić, że PARP odgrywa ogromną rolę w realizacji programów rozwoju gospodarki. Sposób wydatkowania środków unijnych i udzielania wsparcia przedsiębiorcom jest jeszcze daleki od doskonałości. Procedury często wydają się mało przejrzyste, a wydatkowanie środków zdarza się być mało efektywne. Od początku swojej działalności PARP niejednokrotnie spotykała się z zarzutami mało przejrzystej selekcji wniosków unijnych, jednak pomimo tych zarzutów nie można zaprzeczyć, że Agencja udzieliła wsparcia ogromnej rzeszy przedsiębiorców, dzięki czemu mieli oni szansę na rozwój, który byłby niemożliwy bez wsparcia finansowego. Agencja odegrała więc i nadal odgrywa niezwykle ważną rolę w systemie wspierania polskich przedsiębiorców, a zważywszy na to, że przedsiębiorczość jest „motorem” rozwoju polskiej gospodarki, jej działania mają wpływ także na rozwój kraju.

Z każdym rokiem swej działalności PARP jest bogatsza w nowe doświadczenia, kontakty, wiedzę, środki przekazu informacji, organizuje coraz więcej szkoleń oraz ma odpowiednio wyszkoloną kadre, a co za tym idzie, wraz ze wzrostem doświadczenia, zadania nałożone na PARP realizowane są w bardziej efektywny sposób. Udoskonalane są także procedury rozdysponowywania środków dla przedsiębiorców. Można więc śmiało stwierdzić, że działania Agencji będą coraz doskonalsze, a wpływ, jaki wywiera ona na rozwój przedsiębiorczości i polskiej gospodarki, będzie się zwiększał.

W kolejnych latach, tj. w okresie lat 2008–2013 działania PARP w coraz większym stopniu będą koncentrowały się na wspieraniu i rozwoju innowacyjnej gospodarki. Agencja jest zaangażowana w realizację działań Programów Operacyjnych: Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki oraz Rozwój Polski Wschod-

niej. Fundusze unijne, którymi będzie dysponowała Agencja, przeznaczone są na unowocześnianie technologii stosowanych w przedsiębiorstwach, wspieranie tworzenia związków kooperacyjnych i klastrów małych i średnich firm, inicjowanie działalności innowacyjnej, stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i rozwój przedsiębiorstw. Takie działania przyczynią się nie tylko do rozwoju szeroko rozumianej sfery przedsiębiorczości, ale – w konsekwencji – będą miały również wpływ na podniesienie atrakcyjności gospodarczej regionu.

## LITERATURA

- Antoniuk A., 2007, *Vedemecum Beneficjenta – Działanie 2.3 SPO WKP*, Warszawa.
- Burnat-Mikor M., Gwizda M., Kosewka-Kwaśny M. (red.), 2007, *Programy pomocowe oraz dotacje UE dla przedsiębiorstw 2007–2013*, Warszawa.
- <http://www.fundusze-strukturalne.pl/jaki-fundusz/spo-wkp>.
- <http://www.parp.gov.pl/index/index/397>.
- Kaliszuk A., Tarnawa A., 2004, *Programy wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Warszawa.
- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności gospodarki 2004–2006”, 2003, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- Skrzypek J., 2004, *Jak korzystać z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej*, Warszawa.
- Skrzypek J. (red.), 2005, *Projekty współfinansowane ze środków UE: od pomysłu do stadium wykonalności*, Warszawa.
- Strojny J., 2006, *Globalizacja, regionalizacja i jej wpływ na rozwój przedsiębiorczości (na przykładzie województwa podkarpackiego)* [w:] *Zarządzanie i Marketing*, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej nr 225, Rzeszów.
- Strojny J., 2008, *Wybrane aspekty rozwojowe regionu Podkarpacia* [w:] *Przedsiębiorczość, Innowacyjność, Foresight. Aspekty ekonomiczne, społeczne i ekologiczne*, Monografia, red. L. Woźniak, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów.
- Tokaj-Krzewska A., Żołątkowski A. (red.), 2003, *Pomoc publiczna. Poradnik przedsiębiorcy*, Warszawa.
- Załącznik do rozporządzenia: *Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw*, lata 2004–2006.

## Streszczenie

Jedną z ważniejszych korzyści członkostwa Polski z Unią Europejską jest możliwość otrzymywania pomocy z funduszy unijnych. Jest to niezwykle istotny wkład w rozwój polskiej gospodarki. Jednak jako najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy unijnej uznaje się polskich przedsiębiorców. Otrzymanie pomocy w postaci bezzwrotnej dotacji, jest dla nich niepowtarzalną szansą na inwestycje i rozwój, jaki byłby dla nich niedostępny bez zewnętrznych środków, a moż-

liwość korzystania z nich daje ogromne perspektywy dotyczące ich rozwoju, poprawy innowacyjności, czy konkurencyjności.

Celem niniejszego artykułu jest analiza i ocena działalności PARP ze szczególnym uwzględnieniem Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw w latach 2004–2007, mającego przyczynić się do rozwoju kadrowego przedsiębiorstw, a przez to do wzrostu absorpcji nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach.

### **Functionality of Polish Enterprise Development Agency for a Region Development in Years 2004–2007, with Especial Consideration of Sector Operational Program Related to Increasing Competitiveness of Enterprises (SPO WKP)**

#### *Summary*

One of the most important benefits of Polish membership in European Union is an opportunity of receiving financial help from union funds. This is very important aspect for Polish economy development. However, financial help from European Union is the most significant for Polish entrepreneurs. Receiving it as non-refundable grant is a unique chance for investments of entrepreneurs and their further development. It has to be mentioned that it will not be available for them without an external European Union's financial help. Opportunities to profit from this kind of support brings huge perspectives related to their development, improvement of innovate or competitiveness.

The aim of this study is to analyse and evaluate activities of Polish Enterprise Development Agency with particular taking into consideration Sector Operational Program connected with Increasing Competitiveness of Enterprises in year 2004–2007, which is contributing to the development of human resources in companies, and thus to increase the absorption of modern solutions in enterprises.